

VOORWOORD

Het nieuwjaarsconcert 'nieuwe stijl' met het Jaan Bossierkwartet in de schouwburg van Ter Vesten kende veel bijval. De afwezigen hadden weeral ongelijk.

Variatie én kwaliteit in het klassieke aanbod blijft een constante uitdaging voor onze muziekprogrammator. En ze doet het met verve.

We zijn nu in de februari maand beland, dit jaar een dagje langer vanwege het schrikkeljaar. Het concert in OC 't Klooster in Vrasene met Meleas Trio staat op de agenda voor zondag 25 februari.

Dit concert is ook opgenomen in het feestprogramma van Vrasene 888 jaar. Er staan de Vrasenaren en hun burens nog mooie festiviteiten te wachten. Kijk eens op de website : www.vrasene888.be.

'Een zoen van toen' met Stokman & Vos is in Vrasene 888 geprogrammeerd op 8 maart. Er zijn maar enkele tickets meer over.

In maart komen onze kunstenaars aan bod in het Klassiek Salon in Cortewalle, dat opent op vrijdag 1 maart. De uitnodiging is bij dit blad meegestuurd.

Het vioolconcert met Guido Neve is dan gepland op 24 maart, eveneens in Cortewalle.

Verder wordt in dit nummer de 10-daagse reis voorgesteld in augustus naar de Baltische Staten.

Als je erbij wil zijn, wacht niet te lang om in te schrijven. De plaatsen zijn ook hier beperkt.

Voor de tiende editie van Wijnkelder verwijzen we naar de digitale krant. De tekst van Pieter Schepens over de Antwerpse kunstenaar Jan Swerts zou te veel gedrukte pagina's in beslag nemen.

Wie bij deze krant een overschrijvingsformulier ontvangt, heeft wellicht het lidgeld voor dit jaar nog niet betaald. Vriendelijk verzoek dus dit zo snel mogelijk even te regelen, waarvoor dank.

De voorzitter, Cecile D'Hollander

In dit nummer :

2-3 Concerten : Meleas - De Neve	4-6. 10-daagse reis : Baltische Staten
7 Geplande uitstap : Museum Abdij Roosenberg	8. Onze Sponsors

Redactie en V.U. : Cecile D'Hollander

Lay-out : Gilbert Cornelis - 56e jaargang.

Secretariaat : Lindenlaan 102, 9120 Beveren

Tel. 03 755 38 83 - info@kpsk.be - www.kpsk.be

IBAN rek.nr.: BE14 4153 0021 2183 - BIC-code KRE

KPSKlassiek : volgende concerten

Meleas Trio

Franz, Peter & Schubert

OC 'T KLOOSTER VRASENE

25 februari 11 uur

Met **Griet De Geyter** (sopraan),
Rik De Geyter (klarinet),
Nicolas Callot (piano)

ZONDAG 25 FEBRUARI 11 UUR

OC 'T KLOOSTER VRASENE

19 | 18 | 16 | 11 EUR,

TICKETS OOK VIA DEZE QR-CODE >>>>>>>>
of <https://www.tervesten.be/nl/tickets>

Melos Trio

I.S.M. PCR VRASENE & ORDE VAN BRADERICK

Guido De Neve

De viool

KASTEEL CORTEWALLE

24 maart 11 uur

Een concertante lezing over het ontstaan en de ontwikkeling van de viool door de eeuwen heen, dat is waar het programma **De Viool** voor staat. Snaarinstrumenten, een klankkast bespannen met één of meerdere snaren, al dan niet bespeeld met een boog, bestonden al voor Christus. U krijgt het haarfijn uitgelegd en te horen door onze Belgische **topviolist : Guido De Neve**.

ZONDAG 24 MAART 11 UUR
KASTEEL CORTEWALLE

19 | 18 | 16 | 11 EUR

Tickets via deze QR-code >>>>>>>>>>
Of <https://www.tervesten.be/nl/tickets>

Guido De Neve

10-Daagse reis : De Baltische Staten

16 – 25 augustus 2024

PROGRAMMA

Dag 1 – Vilnius

Vandaag vertrekt u naar Vilnius. Bij aankomst in Vilnius volgt de transfer naar uw hotel. Overnachting in Vilnius. Maaltijden: O/D

Dag 2: Vilnius – Trakai – Vilnius (ca. 50 km)

Na het ontbijt maakt u een stadstour door Vilnius. De stad is al meer dan 600 jaar de hoofdstad van Litouwen en bestaat uit meer dan 1.200 middeleeuwse gebouwen. Tijdens de tour ziet u o.a. de Sint-Petrus en Paulus kathedraal, het Kathedraal Plein, de Sint-Anna en Bernardines kerk, de "Dageraadpoort" met een beeld van de Maagd Maria, de Russisch-Orthodoxe kerk van de Heilige Geest, het Stadhuisplein en de Universiteit van Vilnius met de Sint-Johanneskerk. De universiteit die is opgericht in 1579 bezit prachtige fresco's en ligt niet ver van de oude Joodse wijk. In de namiddag een bezoek aan Trakai, gelegen op ongeveer 25 km van Vilnius. De vroegere hoofdstad van het Groothertogdom van Litouwen heeft veel historische gebouwen en een prachtige natuur met veel water en bos. We bezoeken hier het kasteel uit de 14e eeuw, dat gevestigd is op één van de vele eilandjes in het Galve meer. Overnachting in Vilnius. Maaltijden: O/D

Dag 3: Vilnius – Kaunas – Klaipeda (ca. 315 km)

Vandaag doorkruisen we het vlakke, vruchtbare Litouwse landschap als we van de hoofdstad naar de Baltische kust rijden. Onderweg bezoeken we Kaunas, de 2e grootste stad van het land. We zien de restanten van het kasteel van Kaunas dat aan de samenvloeiing van de Neris en Nemunas is gebouwd. Het behoort tot de oudste bakstenen kastelen van het land en valt op door de dubbele verdedigingsmuur. Op het mooie stadhuisplein staat het sierlijke stadhuis dat door de lokale bewoners liefkozend De Witte Zwaan wordt genoemd. We zien de kathedraal en wandelen over de autovrije Laisves Avenue waar café's en terrassen zorgen voor een ongedwongen sfeer. We vervolgen de reis naar Klaipeda waar we bij aankomst een korte stadswandeling maken in het kleine historische centrum. Overnachting in Klaipeda. Maaltijden: O/D

Dag 4 – Klaipeda – Koerse Schoorwal - Klaipeda

Een korte oversteek per ferry over het Koerse Haf brengt ons van Klaipeda naar de Koerse Schoorwal dat een natuurlijke barrière vormt tussen de Oostzee en het vaste land. De landtong is bijna 100 km lang, maximaal 3,5 kilometer breed en grenst aan het uiterste puntje aan de Russische exclave Kaliningrad. Het haf is op sommige punten zo breed dat de overkant niet zichtbaar is en de schoorwal eerder een eiland lijkt dan een landtong. De zuidelijke helft van de Koerse Schoorwal ligt in Rusland, de noordelijke helft behoort toe aan Litouwen. Het centraal gelegen duingebied vormt de grens. Een groot gedeelte van de schoorwal behoort tot het grensoverschrijdende natuureservaat en staat sinds het jaar 2000 vermeld op de UNESCO Werelderfgoedlijst. Het fragiele duingebied heeft de hoogste duinen van Noord-Europa en is leefgebied voor o.a. herten, elanden en een grote kolonie aalscholvers. Het culturele erfgoed wordt gevormd door o.a. de traditionele vissershuisen. Het plaatsje Nida is tegenwoordig een geliefde vakantiebestemming. We bezoeken hier het Thomas Mann Museum, gewijd aan deze Duitse Nobelprijswinnaar die hier 2 zomers heeft doorgebracht. Daarnaast zien we het Vissershuis, de Barnsteen Galerie, de etnografische begraafplaats en de neogotische kerk. Uiteraard maken we een wandeling door het duingebied. Overnachting in Klaipeda. Maaltijden: O/D

Dag 5 – Klaipeda – Palanga - Kuldiga - Riga

Op 30 km van Klaipeda ligt de geliefde badplaats Palanga. Het voormalige vissersdorp aan de Oostzee staat bekend om het mooie witte zandstrand, de mineraalbaden, de 470 meter lange pier én het barnsteenmuseum. De Oostzeekust is de voornaamste vindplaats ter wereld voor het fossiele hars van prehistorische naaldbomen. Het hars is miljoenen jaren geleden uit de bomen gedropen en daarna versteend. Door erosie is het in zee gekomen en spoelt het nog steeds aan. Het museum, dat behoort tot het nationale kunstmuseum, is gevestigd in het Tiskevicius paleis. Het paleis is een mooi voorbeeld van de lokale neoclassicistische architectuur waarvan het omringende landschap als botanische tuin is ingericht. Na ons bezoek aan het museum reizen we naar Kuldiga in Letland. Het lieflijke stadje dankt haar bijnaam 'Venetië van Letland' aan het riviertje de Alekšupīte dat door de stad stroomt. Opvallend in het stadje zijn de vele houten huizen die herinneren aan de hoogtijdagen van Kuldiga in de 17e eeuw. We bekijken het stadje, nuttigen hier de lunch (eigen gelegenheid) en vervolgen onze reis naar de Letse hoofdstad Riga. Overnachting in Riga. Maaltijden: O/D.

Dag 6 – Riga

De Letse hoofdstad Riga is één van de belangrijkste historische handelssteden aan de Oostzee. Met haar 700.000 inwoners is Riga de grootste stad van de Baltische Staten en het politieke, culturele en economische centrum van Letland. Na het ontbijt maken we kennis met de middeleeuwse binnenstad van Riga die zijn oorsprong vindt in de 12e eeuw. Tijdens de stadswandeling door de geplaveide straatjes zien we o.a. de Dom van Riga, gebouwd in 1226 en de Sint-Petrus kerk, een goed voorbeeld van de gotische architectuur. Achter de gevels van de bekende '3 gebroeders', de oudste huizen van het land, is tegenwoordig het architectuurmuseum gehuisvest. De gevel van het 'Huis van de Zwartkoppen' is één van de bekendste symbolen van de stad. Het rijk gedecoreerde herenhuis werd oorspronkelijk gebouwd in de 14e eeuw voor de gilde van welgestelde alleenstaande kooplieden. Het Kasteel van Riga aan de oever van de Daurava is door de eeuwen heen het centrum van macht geweest. Tegenwoordig is het de ambtswoning van de Letse president. Riga staat ook bekend om haar art nouveau. Maar liefst 1/3 van de gebouwen in het centrum zijn in de Jugendstil gebouwd die aan het einde van de 19e eeuw ontstond. In de Elizabetes Iela en de Alberta Iela kunnen liefhebbers hun ogen uitkijken aan rijke ornamenten en sierlijke figuren in de gevels. In de middag maken we nog een excursie naar het openluchtmuseum aan de oever van het Jugla meer. De 90 traditionele bouwwerken, variërend van vissershuisjes, windmolens en kerken, geven een goed beeld van het Letse culturele erfgoed. Overnachting in Riga. Maaltijden: O/D

Dag 7 – Riga – Sigulda – Tartu

Vandaag staat een bezoek aan het Nationaal Park Gauja op het programma, het grootste nationale park van Letland. Met circa 900 plantensoorten, 149 vogelsoorten en 48 soorten wilde dieren is dit een paradijs voor natuurliefhebbers. Het park is met name bekend om haar devonische zandstenen kliffen welke op sommige plaatsen wel 90 meter hoog zijn. Deze plek stond in het verleden bekend als "Lets Zwitserland" vanwege haar rijkdom en diversiteit in natuur (bossen, rivieren en grotten) en cultuur (steden als Sigulda, Cesis en Valmiera). Aansluitend bezoeken we het 13e-eeuwse Turaida kasteel, het houten Krimulda landhuis en de ruïnes van het kruisvaarderskasteel in Sigulda. Verder we naar Tartu, het intellectueel en architectonisch centrum van Estland. Overnachting in Tartu. Maaltijden: O/D

Dag 8 – Tartu – Lahemaa park – Tallinn

Het kleine stadscentrum van Tartu ligt op de rechteroever van de rivier en aan de voet van de Toomemägi heuvel, de Domberg. Op deze heuvel staat de ruïne van de domkerk, welke gedeeltelijk in gebruik is als museum. De heuvel is parkachtig ingericht: op veel plaatsen staan monumenten van prominente geleerden uit het verleden, waaronder Karl Ernst von Baer, de vader van de embryologie. Verder bezoeken we de universiteit van Tartu, gesticht in 1632 en bekend om haar vrije kunst faculteit en zien we het monument van Gustavus II Adolphus, koning van Zweden, de Janni kerk, het stadhuisplein en de diverse gebouwen in neoclassicistische stijl mogen niet ontbreken tijdens ons bezoek. Een van de meest bekende natuurbestemmingen in Estland is het Lahemaa Park. Dit grootste park van het land bestaat uit een uitgestrekt gebied van bossen, ruige kustlijn, weilanden, moerassen, meren en watervallen. We bezoeken Palmse, Lahemaa's bekendste buitenhuis en oorspronkelijk een nonnenklooster. Na het bezoek gaat de reis naar Tallinn, de hoofdstad van Estland. Overnachting in Tallinn. Maaltijden: O/D

Dag 9 – Tallinn

Tallinn is één van de best behouden middeleeuwse steden van Europa. De stad was eeuwenlang een kruispunt van handelsroutes en heeft een grote rol gespeeld in internationale handelsbetrekkingen. Met een wandeltour maken we kennis met de Oude Stad dat haast een openluchtmuseum is van gotische architectuur. We zien het Toompea kasteel, dat tegenwoordig de zetel is van het Estse parlement. Het oorspronkelijke Deense kasteel uit 1219 werd in opdracht van Catharina de Grote grotendeels verbouwd in barokstijl met elementen van het toen opkomende neoclassicisme. Tevens zien we de Dom kathedraal en de prachtige Russisch-orthodoxe Alexander Nevsky kathedraal. Vanaf een uitzichtpunt kijken we uit over de kronkelende straten met rode daken en dalen we af naar de benedenstad waar we de oude gildehuizen en het prachtige 15e-eeuwse stadhuis zien. De namiddag hebben we ter vrije besteding. Overnachting in Tallinn. Maaltijden: O/D

Dag 10 – Tallinn

Na het ontbijt transfer naar de luchthaven voor de reis huiswaarts. Maaltijden: O

Inbegrepen:

- vluchten , vervoer van/naar de luchthaven
- verblijf in 4 sterren hotels met uitzondering in Vilnius (3 sterren) , halfpension in hotel en restaurant ,
- alle excursies , alle inkomgelden, vervoer autobus met A/C

Niet inbegrepen: reis- en annulatie-verzekering

Prijs : bij 15 deelnemers 1795 € per persoon bij verblijf in 2 persoonskamer .

Toeslag 1 persoonskamer 345 € Bij 25 deelnemers : 1695 €

Inschrijven door storting van 100 € per persoon op rekening KPSK BE14 4153 0021 2183 met vermelding Baltische Staten .

Zijn deze landen , die grenzen aan Rusland , niet gevaarlijk? Neen ! Al deze landen behoren tot de NATO. Dus als men een raket zou lanceren op één van deze landen , dan mag je zeker zijn dat er ook een valt op het NATO hoofdkwartier in Brussel.

In het jaarlijkse programma “ Culturele Hoofdstad van Europa “ werd dit jaar uitzonderlijk gekozen voor 2 steden of streken . Namelijk Bodo in Noorwegen , de streek van Salzkammergut in Oostenrijk en Tartu in Estland. Stad die wij bezoeken.

Museum Abdij van Roosenberg

in de kerk van Waasmunster

zaterdag 13 april 2024

De Onze-Lieve-Vrouwekerk in Waasmunster wordt de nieuwe thuishaven voor een museum, waarin de waardevolle collectie van historische documenten en relictten van de Abdij van Roosenberg een publiek toegankelijke plaats krijgen. “Het gaat om uitzonderlijk religieus en heemkundig erfgoed”, zegt Rik Daelman, lid van de Vriendenkring van de Roosenbergabdij.

De abdij werd gesticht in 1238 .

Ze kende een bewogen geschiedenis, werd verscheidene malen vernield en opnieuw opgericht. In 1975 werd een nieuwe abdij opgericht onder leiding van de Nederlandse monnik - architect Hans van der Laan.

In 2016 verlieten de laatste zusters de abdij.

Zuster Ties heeft jarenlang de museale collectie van de Roosenbergabdij beheerd, waaronder dit eeuwenoude vaandel (link) van de Roosenbergabdij. — © JvdB

Sinds dit jaar heeft de VZW Herita het klooster in erfpacht en zal dit verder beheren.

Op zondag 26 maart werd het Roosenbergmuseum opengesteld. Eindelijk is deze uitzonderlijke collectie van oude documenten, meubels, schilderijen, beelden, wapenschilden en objecten voor de liturgie opnieuw

toegankelijk voor het publiek. De abdij bezat een aanzienlijk aantal zeer waardevolle voorwerpen .

Onder impuls van Willy Brone (oud politierechter) stichter en oud-voorzitter van “ De vrienden van de Roosenbergabdij “ werd een museum opgericht in een zijbeuk van de O.-L.-Vrouwekerk in Waasmunster.

De heer Willy Brone is bereid ons rond te leiden en deze schatten toe te lichten

dit op zaterdag 13 april 2024 te 14 uur .

Markeer deze datum reeds in uw agenda.

Concrete afspraken volgen later.

Hij ruste zacht in vreemde aarde De Antwerpse schilder Jan Swerts in Praag

Joannes Eugenius Emmanuel Swerts werd geboren op kerstdag 1820 in Antwerpen, toen nog in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Hij overleed achtenvijftig jaar later op 11 augustus 1879 in Marienbad (Mariánské Lázně), in het koninkrijk Bohemen, dat een deel was van de dubbelmonarchie Oostenrijk - Hongarije. Aan de Antwerpse academie was Jan leerling van de historieschilder Nicaise de Keyser (1813-1887) en hij sloot er vriendschap voor het leven met medestudent Godfried Guffens (1823-1901) uit Hasselt. Ze vormden een schildersduo met gemeenschappelijk atelier in Antwerpen. Swerts en Guffens vertrokken in 1850 voor twee jaar op kunstreis naar Duitsland waar ze Keulen, Düsseldorf, Berlijn, Dresden (vandaar even naar Praag), Leipzig en München aandeden en dan verder reisden naar Italië waar ze o.a. in Rome, Napels en op Sicilië verbleven. In Duitsland raakten ze bezield door het religieuze werk van de Nazareners en ze werden de belangrijkste vertegenwoordigers van deze school in België. Ze zouden in latere jaren (1859 en 1864) drukbezochte tentoonstellingen van werk van Nazareners organiseren in Brussel en Antwerpen. Terug in Antwerpen huwde Jan in de herfst van 1852 met Maria Josepha Van Hoorenbeke, genoemd Mimi, met wie hij vier kinderen zou hebben: William (°1854), Walter (1855-1876 Praag), Jan (°1859) en Bertha (1859-1901).

Nazareners

Kunststroming uit de romantiek. Duitse kunstenaars hadden in 1809 in Wenen de Lukasbroederschap gesticht, trokken dan naar Rome, waar andere schilders zich bij hen aansloten en ze zich terugtrokken in een verlaten klooster. Ze droegen lange haren met een scheiding in het midden naar het voorbeeld van Albrecht Dürer en van vele Jezusvoorstellingen, in Italië alla nazarena genoemd. Inspiratie vonden ze bij Fra Angelico, Raffaël, Dürer, Holbein, Cranach en anderen. Kenmerkend zijn de lijnvoering (tekening), kleurvlakken, verwaarlozing van perspectief, uitgesproken religieuze en patriottische onderwerpen (Europa was toen grotendeels door Franse troepen bezet), ingetogenheid, het verhevene (idealisme), het narratieve (vertellende). Ze propageerden de wandschilderkunst.

Belangrijke Nazareners waren Franz Pforr, Friedrich Overbeck, Peter von Cornelius, Wilhelm von Kaulbach en Julius Schnorr. De Nazareense school heeft een korte, maar roemrijke bloeitijd gekend, tot ze door het realisme werd verdrongen. De Nazareners hebben later o.a. het symbolisme, de Jugendstil en de Beuroner kunst beïnvloed.

Vanaf 1855 schilderden Swerts en Guffens voor de **Mariakerk in Sint-Niklaas**, een stad tussen Antwerpen en Gent, een reusachtig altaarschilderij (De verheerlijking van Kristus) en wandschilderingen (De zeven smarten van Maria), een opzienbarend en spraakmakend werk. Ze werkten er vijftien jaar aan omdat het schilderwerk in etappes werd gesubsidieerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken van België.

Ook in 1855 aanvaardden ze de eervolle opdracht om in de **Antwerpse Handelsbeurs** fresco's te schilderen, dit keer niet religieus maar profaan van aard: personifikaties van de werelddelen, van geografie, astronomie en zeevaartkunde en taferelen uit de roemrijke handelsgeschiedenis van Antwerpen. Swerts en Guffens werkten er bijna drie jaar aan en dan, tien dagen voor de opening, brandde in de nacht van 2 op 3 augustus 1858, het prachtige 16de eeuwse renaissance gebouw af. De wandschilderingen gingen voorgoed verloren. Alleen die kartons (dat zijn door de kunstenaar in het atelier gemaakte patronen of tekeningen op ware grootte, als model voor de te schilderen fresco's), die de twee schilders weer naar hun atelier hadden gebracht, waren gered.

Karton gesigneerd onderaan links J. Swerts, p. Onderschrift: De overheden van Antwerpen de eerste Venetiaanse gezanten aan de Werf ontvangende, 1324. / Muerschildering uitgevoerd in de kamer van koophandel te Antwerpen en vernietigd door den brand der beurs, 2de Oogst, 1858. / 1324 (Bewaard in Amsterdam, Rijksmuseum, RP-F-00-5454, "De Magistraat van Antwerpen ontvangt de eerste Venetiaanse gezanten Dardo Bembo en Giovanni Georgi aan de werf, 1324, anoniem, 1858")

De kunst van Swerts en Guffens heeft geen blijvende invloed uitgeoefend. Vlamingen hielden (houden) meer van burlesk realisme en van bloedbaden (aldus Max Rooses). Ze hebben wel een impuls gegeven aan de monumentale schilderkunst in België en hun bezielde religieus en nationalistisch werk kon rekenen op grote waardering en bijval en op talrijke tentoonstellingen kaapten ze de hoogste prijzen weg. Overheid en hof konden dit niet negeren en in 1855 werden ze als ridders opgenomen in de Belgische Leopoldorde. Daar waren goede redenen voor: kunstenaars moesten worden gebonden aan de staat, monumentale kunst moest de staat dienen, wat als typisch 19de eeuws kan worden beschouwd en wat ook overal elders in Europa voorkwam, bijvoorbeeld in Berlijn (Prusen), Wenen (keizerrijk), Praag (Bohemen en het Tsjechische volk). Kunst als propaganda dus voor de grootheid van het land, in dit geval moest de geloofwaardigheid van het piepjonge België worden betoond, het zuidelijke deel van de Verenigde Nederlanden dat zich in 1830 had afgescheurd en dat paradoxaal op een roemrijk verleden kon bogen, niet als eenheid maar in zijn samenstellende delen als Brabant, Vlaanderen, Henegouwen, Luxemburg enz. De toenmalige Belgische Eerste Minister Charles Rogier, een Fransman, was een groot voorstander van overheidsmecenaat voor vaderlandslievende monumentale kunst. In 1835 werd naar buitenlandse voorbeelden het Nationaal Museum van Belgische Meesters gesticht (Brussel), de Koninklijke Kommissie voor Monumenten opgericht (bevoegd voor het bestaand en nog te bouwen patrimonium) en werd een wet uitgevaardigd voor de regeling voor het plaatsen van standbeelden van "nationale grootheden" in nationale gebouwen of op de openbare weg. Schilders als Gustaaf Wappers in Antwerpen en Louis Gallait in Brussel schilderden reusachtige pathetische historieschilderijen, die toen in de (romantisch-nationalistische) smaak vielen, maar die eigenlijk alleen maar reuzegrote werken zijn, gigantisme.

De fresco's die ze in de jaren 1859-1870 in de **Sint-Joriskerk in Antwerpen** maakten, worden beschouwd als hun belangrijkste religieuze werk. Het zijn kruiswegstaties met voor het eerst Nederlandstalige onderschriften en dat was beslist niet vanzelfsprekend in het toenmalige België (Nederlandstalig onderwijs bijvoorbeeld, werd pas in 1883 wettelijk toegestaan). In de Gazet van Gent (23 november 1871) lezen we over de kruisweg: Wat wij Vlamingen in dit werk vooral moeten goedkeuren, (...) is dat al de opschriften (...) zonder uitzondering in de taal des volks in het Vlaamsch zijn vervaardigd. 't Is niet meer dan natuurlijk, zal men zeggen. (...) Daarom zijn wij de heren Guffens en Swerts dank verschuldigd (...). Deze muurschilderingen inspireerden de Vlaamse komponist Peter Benoit tot het werk Drama Christi.

Swerts korrespondeerde met Alberdingk Thijm (1820-1889), de bekende Nederlandse dichter en professor kunstgeschiedenis, die kontakten tussen Vlaanderen en Nederland behartigde. Toen Holland in 1861 zwaar werd getroffen door een overstroming, organiseerden Swerts en Guffens met medewerking van Thijm een grote succesvolle benefieئتentoonstelling in de Koninklijke Akademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam. Als dank- en eerbetuiging werden ze opgenomen in de Nederlandse Orde van de Eiken Kroon. Jan Swerts ontving (meestal samen met Guffens) talrijke **onderscheidingen en eretekens** waarvan de belangrijkste zijn: Ridderkruis van de Leopoldorde (België, 1855), Orde van de Rode Leeuw (Prusen, 1860), Orde van de Zähringer Leeuw (Baden, 1860), erelid van de Duitse Kunstenaarsvereniging (1859) en van de kunstakademies in München en in Dresden, Orde van de Witte Valk (Weimar, 1865), Officierkruis van de Leopoldorde (België, 1869, n.a.v. de afwerking van de schilderijen in Ieper), de pauselijke Sint-Gregoriusorde (1871), korresponderend lid van het Institut de France in Parijs (1873).

In de jaren 1861-1869 schilderden ze in de raadszaal van de **Lakenhalle in Ieper** fresco's met taferelen uit de Vlaamse geschiedenis, maar die gingen samen met de hele stad verloren ten tijde van de Eerste Wereldoorlog. Een meesterwerk zijn de wandschilderingen in de raadszaal van het **stadhuis van Kortrijk**, geschilderd in 1873-1875. De onderwerpen zijn ook hier Vlaams-nationaal: van de hand van Swerts zijn De Guldensporenslag (afgewerkt door de Tsjechische schilders F.

Dirk van Assenede en gravin Beatrijs van Vlaanderen (detail)
Deze muurschildering vertoont de kenmerken van het werk van Jan Swerts: strenge en eenvoudige vormen (Italiaanse meesters uit 14de en 15de eeuw), het belang van de lijn en de tekening (Nazareners), de kleurenschittering, spirituele inhoud, veredeling, verheffing, het belang van gelaatsuitdrukkingen, gebaren en houdingen (narratief karakter), de harmonische groepering van personages.

Ženíšek en B. Roubalík, zie verder) en Dirk van Assenede leest aan gravin Beatrijs van Vlaanderen en haar hofdames zijn gedicht Floris ende Blancefloer voor. We wezen al eerder op het verhevene in de kunst van Swerts: hier is schoonheid het thema, de schoonheid der vrouw, de schoonheid der poëzie. Swerts stond daarmee op het toppunt van zijn kunde en werd alom geprezen.

Naar Praag

Godfried Guffens had in 1871 Antwerpen verlaten en zich gevestigd in Schaarbeek bij Brussel. Jan Swerts verhuisde in oktober 1874 samen met vrouw Mimi, maar zonder de kinderen, naar Praag waar hij het direktorschap van de Akademie der beeldende kunsten (Akademie výtvarných umění of kortweg AVU) had aanvaard. Die was in 1799 gesticht door de privé Geselschaft patriotischer Kunstfreunde (*Společnost vlasteneckých přátel umění*), die in 1896 zou worden verstaatst en de Nationale Galerie (Národní galerie) werd. Directeur Josef Mathias Trenkwald (Praag 1824-1897), een van de laatste Nazareners, werd in 1872 belast met de leiding van de Weense keizerlijke akademie en vermoedelijk had hij Jan Swerts als zijn opvolger aanbevolen. De akademie en de kunstverzameling waren toen gehuisvest respectievelijk ondergebracht op de tweede verdieping van het Klementinum (toen universiteitsbibliotheek) met ramen die uitgaven op het Mariaplein en de Platněská ulice (Koperslagersstraat), toen nog een van de mooiste straten van de Praagse Oude Stad. (Het oude Praag werd in 1895-1903 grotendeels afgebroken!) Jan Swerts bleek een zeer bekwame en geliefde directeur. Hij moedigde zijn leerlingen, onder wie Jakub Schikaneder, Mikoláš Aleš, Felix Jenewein en Vojtěch Bartoněk, aan om gebeurtenissen uit de Boheemse geschiedenis en legenden te schilderen. Twee van zijn leerlingen, František Ženíšek en Bohumír Roubalík, stuurde hij naar Kortrijk om er de muurschildering Guldensporenslag af te werken! Mikoláš Aleš - welke Tsjech kent hem niet? - studeerde van 1869 tot 1873 aan de akademie, waarna hij in het akademieatelier bleef tot 1877. Swerts zag in 1874 tekeningen van Aleš, herkende een groot talent en bekommerde zich persoonlijk om het lot van deze jonge arme schilder. Hij gaf Aleš maandelijks drie goudgulden, nodigde hem geregeld uit voor het middagmaal en kocht voor hem papier, schildersdoek en palet. Dat was heel aardig van Swerts.

Om in een vreemd land niet te vervreemden organiseerde Swerts thuis bijeenkomsten van plaatselijke kunstenaars en kunstminnaars. Deze gezelschapsavonden verkregen een aparte toets door de gewaardeerde aanwezigheid van Mimi, Swerts' minzame en intelligente vrouw. In 1876, tijdens een bezoek aan zijn ouders in

Praag, overleed hun tweede oudste zoon Walter. Die werd begraven op de Olšany begraafplaats nummer III, afdeling 10, graf 52. In het begrafenisregister is zijn naam fout geschreven als Sweerts, wat bij vele Tsjechische auteurs voldoende reden was om van hem een lid van de adellijke familie Sweerts te maken!

Op de grafsteen staat een in Praag (in heel Tsjechië?) uniek Nederlandstalig grafschrift: † / hier ligt begraven / WALTER SWERTS / geboren in Antwerpen / den 14 januari 1855 / gestorven gedurende een bezoek / aan zyne ouders in praag / den 21 september 1876. / hy ruste zacht in vreemde aarde. Een jaar later kreeg Jan weer een zware klap: op 13 november 1877 overleed Mimi.

In die tijd had Jan Swerts ontwerpen gemaakt voor **fresko's en een glasraam in de Sint-Annakapel** van de Praagse kathedraal. Het zou zijn laatste grote monumentale werk zijn. In zijn laatste brief aan zijn vriend Guffens, gedateerd 9 december 1878, schreef hij dat hij de laatste dagen van november dagelijks van tien tot drie in de kathedraal had gewerkt en dat hij toen ziek was geworden. Door het dagenlang op een steiger stilzittend of liggend schilderen in de ijskoude kathedraal was hij zwaar ziek geworden. Hij schreef zijn vriend ook dat hij voortdurend twijfels had over het welslagen van de kapeldecoratie: hoe zou men de schilderijen beoordelen en vooral, wat zou de werking zijn van een bont glasraam temidden van matte muurschilderingen? Toen dan begin december het werk klaar was, werd het door aartsbisschop kardinaal Fürst von Schwarzenberg en de kapittelheren enthousiast onthaald. Swerts werd overstelpt met lof, ook in de pers, en de daaropvolgende dagen ging het volk nieuwsgierig een kijkje nemen.

Van de splende zware ziekte (vermoedelijk een longontsteking) hoopte Jan Swerts in de kuurstad Marienbad (Mariánské Lázně) te herstellen. Hij overleed er op 11 augustus 1879, achtenvijftig jaar oud, en werd daar op het kerkhof begraven. Ook hij ruste zacht in vreemde aarde!

Zowel in Praag als in Vlaanderen werd getreurd. Op 26 mei 1881 werd in de voorhal van de Antwerpse akademie een door François van Havermaet gemaakte portretbuste van Jan Swerts onthuld in het bijzijn van vele notabelen, waarna een requiemmis werd opgedragen in de Antwerpse Sint-Joriskerk, waar hij en Guffens

Josef Mukařovský, Portret van Jan Swerts, verschenen in *Světlozor*, 1876, nr 21

de kruiswegstaties meesterlijk hadden geschilderd. In die kerk werd toen een medaillon met portret van Jan Swerts en met inschrift aangebracht.

Tekst: Pieter Schepens, Praag, 2013

De auteur is meer dan vijftig jaar kultuurgids in Tsjechië, vooral in Praag. Hij heeft zich teruggetrokken in het Noord-Boheemse Saaz (Žatec). Hij gidst alleen nog op speciaal verzoek.

Illustraties geplukt van het internet

Bibliografie

BERGMANS Anna, Middeleeuwse muurschilderingen in de 19de eeuw. Studie en inventaris van middeleeuwse muurschilderingen in Belgische kerken, Leuven, 1998.

HUEBNER F.M., De romantische schilderkunst in Vlaanderen (1780-1850), Den Haag, 1944.

MÜLLER Rudolf, Swerts, Jean in Allgemeine Deutsche Biographie, uitgegeven door de Historische Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, Band 37 (1894), p. 261–264.

PODLAHA Antonín, Ilustrovaný průvodce metropolitním chrámem sv. Víta v Praze, Praag, 1929.

RIEGEL Herman, Geschichte der Wandmalerei in Belgien seit 1856. Nebst Briefen von Cornelius, Kaulbach, Overbeck, Schnorr, Schwind und Anderen an Godfried Guffens und Jan Swerts, Berlijn, 1882.

ROOSES Max, Oude en nieuwe kunst, Gent, 1896.

SZABO Miloš, *Pražské hřbitovy. Olšanské hřbitovy*. III, Praag, 2011, p. 205-206.

THIJM Alberdincq J.A., De muurschilderingen van G. Guffens en J. Swerts besproken ter gelegenheid der tentoonstelling hunner kartons in de Kon. Akademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam, Amsterdam, 1861.

Beeldende kunsten :

KLASSIEK SALON

2-10 maart 2024

Kasteel Cortewalle

ONZE SPONSORS :

Advico bvba - verzekeringen
Aldak bvba - dakwerken
Bistro Arno
Blits – carrosserie en garage
Bloemen - De Vier Seizoenen
De Kaashoeve – Schoonvliet
De Munck - electro & kado

Homevast – vastgoedmakelaar
Killer Design – fotografie & grafisch ontwerp
Kristien Mertens – drukkerij
Notaris Joost Vercouteren
G. Smet - Vastgoed en landmeten
Tafeltje Rond - Brasserie

DANK AAN ALLE SPONSORS voor het sympathiek en joviaal onthaal en de spontane voortzetting van de financiële steun ten bate van onze culturele projecten.
Vanwege de penningmeester, Kristina Smids.

LID WORDEN?

Vernieuwing van het lidmaatschap, identiek aan de voorwaarden voor nieuwe leden hieronder:
Lidmaatschap KPSK

Het lidgeld geldt van 1 januari tot 31 december.

Nieuw lid: U kan lid worden van de KPSK door het secretariaat (03 755 38 83) of een bestuurslid te contacteren en 20 € (gewoon lid), 25 € (steunend lid) of 40 € (erelid) te storten op BE14 4153 0021 2183

(De **vermelding** : “Lidgeld 2024” of “Nieuw lid 2024” niet vergeten aub !)